2.3 Valikute tegemine

Pärast visiooni loomist, (esialgsete) eesmärkide seadmist ning ideede kogumist tekib tavaliselt väga lai hulk võimalikke tegevusi. Kõik need ei ole aga võrdselt mõjusad ega teostatavad. Valikute tegemine on oluline, sest

- ✓ **fookus loob mõju** – ressursid (raha, inimesed, aeg) on piiratud ja seetõttu tuleb keskenduda tegevustele, mis viivad visiooni ja eesmärkide suunas kõige kiiremini ja tõhusamalt;

- ✓ **eelistused loovad selguse** – selged prioriteedid annavad nii organisatsioonile kui ka partneritele ühise arusaama, kuhu tegelikult panustada;

- ✓ **teostatavus suureneb** – valikud aitavad vältida liiga laia või ebarealistlikku arengukava ning keskenduda lahendustele, mis on jõukohased ja mõõdetavad.

Olukorras, kus ideid on palju ja valikute tegemine on möödapääsmatu, on hea kasutada tööriistu, mis aitavad kogutud ideid sõeluda ning prioriteetsemaid neist välja valida. Tööriistade valik sõltub olukorrast – kas valikuid soovitakse teha laiema arutelu raames (nt küsides osalejate eelistusi) või süsteemsemalt, hinnates ideid metoodiliselt nt arengukava juhtgrupiga.

Arengukava arutelude (nt strateegiaseminar) raames võib prioriteetide sõelumine toimuda kohe pärast ideekorjet. Üks võimalus on kasutada nn täpitamist, kus kaasatud osapooled märgivad ära ideekorje raames kogutud mõtetest endi arvates kõige olulisemad. Seejuures tuleb arvestada, et tegu on ühe grupi tunnetusega, mis ei pruugi katta kõigi sihtrühmade ootusi.

Laiemate seminaride raames on võimalik valikute tegemisel kasutada ka elektroonilisi keskkond (nt Slido), kus osalejad saavad teha valikuid (saab hinnata nii eelnevalt kogutud kui ka kohapeal sisestatud ideid).

Slido.com

Süsteemsemalt saab näiteks Eisenhoweri maatriksi abil sõeluda kogutud ideed nende potentsiaalsest mõjust ja pakilisusest lähtuvalt nelja kasti. Vastavad tulemused saab kaasa võtta prioriteetide edasiseks määratlemiseks (näiteks arengukava juhtgrupiga). Vastavat maatriksit võib ka modifitseerida, kasutades pakilisuse asemel nt teostatavust.

Lihtsasti kasutatavaks valikute tegemiste meetodiks sobib ka MoSCoW meetod või ideede hindamine valgusfoori meetodil (roheline – läheb käiku; kollane – vajab arutelu, mõtestamist; punane – pole mõtet edasi tegeleda).

Valikute tegemiseks süsteemsemal moel võib läbi viia ideede hindamise konkreetsete kriteeriumite alusel, valmistades selleks ette ideede hindamismaatriksi. Selle abil saavad hindajad (nt arengukava juhtgrupi liikmed) igale ideele anda punktid asjakohastest kriteeriumitest lähtuvalt, näiteks idee mõjusus (haakuvus visiooni/eesmärkidega), vastavus elanike ootustele, teostatavus, maksumus vms. Hindamise tulemusena tekib pingerida, mis hõlbustab tegevusplaani praktilist koostamist.

Ideede hindamise meetodid on samuti tööriistakasti osa.

Ideede hindamise tööriistad | 104.95 KB | pdf

Juhul, kui ideid on palju, peaks metoodilisele hindamisele eelnema nende rühmitamine ja teemapõhine korrastamine, mis loob selgema struktuuri.

Kokkuvõttes on ideede hindamine vajalik, et suunata piiratud ressursid tegevustele, mis loovad kõige suuremat mõju visiooni/eesmärkide saavutamisel. See aitab vältida juhuslikke või üleambitsioonikaid otsuseid ning tuua esile lahendused, mis on nii mõjusad kui ka teostatavad. Hindamise abil tekib ühine arusaam prioriteetidest ning tugevam kokkulepe edasiste sammude asjus.

Käsiraamatu artikli viimane uuendus 30.12.2025